

حکم تصاویر منسوب به معصومین

حیدر حب الله

ترجمه: سعید نورا

سؤال^۱: تصاویری که در بین مردم پخش می شود و ادعا می شود عکس برخی از ائمه علیهم السلام یا ابوالفضل العباس است، چه حکمی دارد؟ آیا این تصاویر اثبات شده اند؟ آیا عکس گرفتن از آن، به دست آوردن یا معامله آن ها جایز است؟

پاسخ: این تصاویر ممکن است الهام گرفته از برخی از احادیث و متون تاریخی باشد که در مورد وصف پیامبر صلی الله علیه و آله یا یکی از اهل بیت، بنی هاشم، صحابه و یا دیگران صحبت می کند. اثبات این روایات به خودی خود مستلزم بحث در مورد میزان دقت این متون در توصیف است که امکان ترسیم تصویری بر اساس آن را فراهم سازد و این نکته که تا چه حد می توان به آنها اعتماد کرد، به همین دلیل است که نسبت دادن این تصاویر به هر یک از موارد فوق، اعم از معصوم یا غیر آن، بسیار دشوار است و چه بسا این تصاویر در بردارنده عناصری نزدیک به تصویر واقعی باشند، بنابراین تلقی آنها به عنوان تصاویر واقعی که بیانگر واقعیت شخصیتی که از آن حکایت دارند باشد، صحیح نیست.

---

^۱ حیدر حب الله، إضاءات فی الفكر والدین والاجتماع ۱: سوال ۳۰۱.

تمسك به رؤياها و خوابها در اینجا به استناد به این روایت که «من رأني فقد رأني، فإنَّ الشيطان لا يتمثل بي» نیز با توجه به تفصیلات مربوط وجهی ندارد و به همین دلیل اکثریت فقها فتوایی مبنی بر حجیت رویاها و خوابهایی که در آن امام به حکمی شرعی برای شخص خوابیده فتوا می دهد، نداده اند (مثلاً رجوع کنید به: علامه حلی، أجوبة المسائل المهناية: ۹۷-۹۸؛ و خوئی، صراط النجاة ۱: ۴۶۸).

در مورد ساخت آنها، صرف نظر از موضوع عکاسی از موجودات جاندار، اشکالی ندارد و همین امر در مورد تجارت با آنها، مالکیت آنها یا غیر آن نیز صدق می کند، نکته در همه اینها این است که این موضوع نباید منجر به هتک حرمت صاحب تصویر شود آنجایی که این هتک چایز نیست. تشخیص این موضوع امری شخصی است که هر انسانی می تواند آن را تشخیص دهد و ببیند آیا طبق عرف عام این کار مستلزم توهین به صاحب تصویر است یا خیر حتی اگر تشخیص او با مرجع تقلید یا هر فقیه دیگری متفاوت باشد.

در واقع، ایفای نقش معصومین یا دیگران در سریالها، فیلمهای سینمایی، آثار تلویزیونی، تئاتری و غیره نیز - شرعاً - مشمول همین معیار است، یعنی همراهی یا الزامی با حرام نداشته باشد و موجب هتک حرمت یکی از معصومین علیهم السلام و یا حرمت کسی که هتک حرمت او جایز نیست نشود و در این مورد بین انبیا و ائمه علیهم السلام تفاوتی نیست چه رسد به اینکه دیگرانی همچون ابوالفضل العباس یا علی اکبر یا دیگران باشد. در این زمینه نصوص ثباتی وجود ندارد که بتوان به آن ها استناد جست بکه تابع معیارهای کلی و امثال آن است.